A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2008. december 16.*

A C-205/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a hof van beroep te Gent (Belgium) a Bírósághoz 2007. április 19-én érkezett, 2007. március 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

Lodewijk Gysbrechts

és

a **Santurel Inter BVBA**

ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas és K. Lenaerts tanácselnökök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Klučka és C. Toader (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. május 20-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Santurel Inter BVBA képviseletében H. Van Dooren advocaat,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és C. Pochet, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében B. Stromsky és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2008. július 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 28–EK 30. cikk értelmezésére irányul.

2 A jelen kérelmet az L. Gysbrechts és a Santurel Inter BVBA társaság (a továbbiakban: Santurel) ellen a távollevők közötti adásvételre vonatkozó belga jogszabályok megsértése miatt indult büntetőeljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi jog

3 A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.) 6. cikke az alábbiakról rendelkezik:

„(1) Bármely távértékesítési [helyesen: távollevők között kötött] szerződés esetén a fogyasztó legalább hét munkanapnyi időtartammal rendelkezik arra, hogy büntetésektől mentesen és indokolás nélkül elálljon a szerződéstől. A fogyasztótól az elállási jog gyakorlása esetén csak az áruk visszaküldésének közvetlen költségei követelhetők.

Az elállási jog gyakorlására biztosított időszak kezdete:

– áruk szállítása esetén a leszállított áruk fogyasztó általi átvételének a napja, ha teljesítették az 5. cikk rendelkezései szerinti kötelezettségeket;

[…]

(2) Amennyiben a fogyasztó e cikknek megfelelően él elállási jogával, a szállító köteles a fogyasztó által kifizetett összegeket költségmentesen visszatéríteni a fogyasztó számára. A fogyasztótól az elállási jog gyakorlása miatt csak az áruk visszaküldésének közvetlen költségei követelhetők. Az ilyen visszatérítést a lehető legrövidebb időn belül, de legfeljebb 30 napon belül teljesíteni kell.

[…]”

4 A 97/7 irányelv 14. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak, vagy hatályban tarthatnak a[z EK-]Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak. Az ilyen rendelkezések a Szerződés tiszteletben tartásával adott esetben közérdekből megtilthatják a hatályuk alá tartozó területen egyes áruk vagy szolgáltatások, különösen gyógyszerek, távértékesítési [helyesen: távollevők között kötött] szerződéssel történő értékesítését."

A nemzeti jog

5 A fogyasztók elállási jogát a kereskedelemről, valamint a fogyasztók tájékoztatásáról és védelméről szóló 1991. július 14-i módosított törvény (a továbbiakban: fogyasztóvédelmi törvény) 80. cikke szabályozza.

6 A fogyasztóvédelmi törvény 80. cikkének 3. §-a így rendelkezik:

„A fogyasztói hitelről szóló 1991. június 12-i törvény 45. cikke 1. §-a alkalmazásának sérelme nélkül az elállásra az 1. § szerint nyitva álló hét munkanapos határidő lejárta előtt a fogyasztótól sem előleg, sem más összeg fizetése nem követelhető.

Az 1. és 2. §§ szerinti elálláshoz való jog gyakorlása esetén az eladó köteles a fogyasztó részére a vevő által teljesített fizetést költségmentesen visszatéríteni. A visszatérítést legkésőbb az elállástól számított harminc napon belül kell teljesíteni.

Az első bekezdés szerinti tilalom nem érvényesül, ha az eladó igazolja, hogy betartja a fogyasztó által teljesített fizetés lehetséges visszatérítéséről szóló, a király által megállapított szabályokat.”

7 A fenti rendelkezés utolsó bekezdésében említett királyi rendelet még nem került elfogadásra.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

8 A Santurel étrend-kiegészítők kis- és nagykereskedelmével foglalkozó vállalkozás. Az értékesítés javarészt a társaság internetes oldalán, online bonyolódik, a megrendelt termékeket postai csomagban küldik meg a vásárlók részére.

9 L. Gysbrechts az említett vállalkozás alapítója és ügyvezetője.

10 A Santurel 2001-ben jogvitában állt egyik ügyfelével, a franciaországi lakóhelyű Delahaye úrral, mivel az utóbbi egyes neki szállított termékek árát nem fizette meg. Az említett jogvita lezárásaként a dendermonde-i (Belgium) juge de paix – amelyhez a fenti társaság nyújtott be keresetet – Delahaye urat mulasztásért elmarasztalta.

11 Delahaye úr ekkor panasszal élt, amelyben azt állította – bár nem bizonyította –, hogy a szóban forgó termékeket visszaküldte a Santurel részére. A belga gazdasági felügyeleti hatóságok ezt követően vizsgálatot folytattak, amelynek során a fogyasztóvédelmi törvényben az elállási jogra vonatkozóan előírt tájékoztatási kötelezettségekkel kapcsolatos mulasztásokat állapítottak meg. E hiányosságokat a jogszerű helyzetének helyreállítására való felszólítással egyidejűleg jelezték a Santurel felé.

12 A Santurel tehát kiigazította az internetes oldalán szolgáltatott információkat, és többek között feltüntette, hogy a termékek árát a kézbesítésüktől számított nyolc napon belül kell megfizetni. A Belgiumba szállított termékek esetében a vételárat banki átutalással, postai átutalási megbízással vagy hitelkártyával lehet teljesíteni. Más országok esetében a hitelkártyás fizetés az egyedül elfogadott fizetési mód. Amikor a fizetést hitelkártyával teljesítik, az ügyfél valamennyi esetben köteles a megrendelőlapon feltüntetni kártyája számát és érvényességi idejét.

13 Mivel a gazdasági felügyelet a fenti módosítást elégtelennek ítélte, keresetet indított a Santurel és L. Gysbrechts mint a társaság ügyvezetője ellen, azt állítva, hogy megsértették a fogyasztóvédelmi törvénynek a távollevők közötti adásvételre vonatkozó rendelkezéseit. E jogsértések különösen az említett törvény 80. cikkének (3) bekezdésében szereplő tilalom be nem tartását érintették, amely szerint a szerződéstől való elállásra nyitva álló hét munkanapos határidő lejárta előtt a fogyasztótól sem előleg, sem más összeg fizetése nem követelhető. A gazdasági felügyelet álláspontja szerint a hitelkártya számának a termékek megrendelőlapján történő feltüntetése lehetővé tenné a Santurel számára, hogy ez utóbbi a termékek árát az elállásra nyitva álló hét munkanapos határidő lejárta előtt beszedje, ami a törvényi követelmények megsértését jelentené.

14 A dendermonde-i elsőfokú bíróság a Santurelt és L. Gysbrechtset – büntetőeljárás keretében – egyenként 1250 EUR pénzbüntetés megfizetésére ítélte. Az alapeljárásban részt vevő valamennyi fél fellebbezést nyújtott be a fenti ítélet ellen a hof van beroep te Genthez.

15 A hof van beroep te Gent megállapította, hogy a fogyasztóvédelmi törvény 80. cikkének 3. §-ában foglalt tilalom a belga kereskedő számára magában rejti annak kockázatát, hogy a kereskedő a valamely más tagállamban letelepedett vásárló részére szállított áru ellenértékét csak nagy nehézségek árán tudja behajtani; e kockázat különösen akkor áll fenn, ha – az alapügyhöz hasonlóan – viszonylag csekély összegekről van szó.

16 A fenti körülmények között védhetőnek tartja a Santurel és L. Gysbrecht azon álláspontját, miszerint a szóban forgó tilalom az áruk Európai Közösségen belüli szabad mozgásának nem igazolható akadályát képezi. Következésképpen az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A kereskedelemről, valamint a fogyasztók tájékoztatásáról és védelméről szóló 1991. július 14-i belga törvény az EK 28–30. cikk szerinti azonos hatású intézkedések tilalmába ütköző intézkedésnek minősül-e annyiban, amennyiben e nemzeti törvény 80. cikkének 3. §-a megtiltja, hogy az elállásra kötelezően nyitva álló határidő lejárta előtt a fogyasztótól előleg vagy bármely más összeg fizetését követeljék, aminek az a következménye, hogy az áruk saját országban történő értékesítésére az említett törvény által gyakorolt tényleges hatás a más tagállamok állampolgáraival folytatott kereskedelemre gyakorolt hatásától eltér, és ezáltal az áruk – az EK 23. cikk által előírt – szabad mozgásának tényleges korlátozása valósul meg?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

A felek észrevételei

17 A Santurel lényegében azt állítja, hogy az alapügyben érintett rendelkezésnek a belga hatóságok által adott értelmezése – amely szerint távollevők közötti adásvétel esetén a szállító nem követelheti a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését – az EK 28–EK 30. cikkben felállított követelményekbe ütközik.

18 A 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1974., 837. o.), valamint a C-267/91. sz. és C-268/91. sz., Keck és Mithouard egyesített ügyekben 1993. november 24-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-6097. o.) megállapításai alapján a Santurel arra hivatkozik, hogy az alapügyben érintett rendelkezésben szereplő tilalom valójában jelentősen érinti a belföldi áruk kivitelét, ezért a Szerződés által tiltott, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedést valósít meg.

19 A belga kormány szerint a fogyasztóvédelmi törvény 80. cikke 3. §-ának célja a fogyasztói érdekek magas védelmi szintjének biztosítása a 97/7 irányelv 14. cikkének alkalmazásával. Ebből következően az említett 80. cikk 3. §-át úgy kell értelmezni, hogy az arra kötelezi a szállítót, hogy több fizetési mód közüli választásra kínáljon lehetőséget, amelyekből legalább az egyiknek lehetővé kell tennie a fogyasztó számára, hogy a leszállított árukat az elállásra nyitva álló határidő lejártát követően fizesse ki.

20 Ezenkívül összhangban vannak az alapügyben érintett rendelkezéssel azok a biztonságos fizetési rendszerek, amelyek lehetetlenné teszik a leszállított áruk vételárának az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőző beszedését, amennyiben az elállási jogát gyakorló fogyasztó továbbra is feltétel nélkül élhet azon jogával, hogy a fizetési szervezetnek teljesített összeg visszatérítését kérje. Ezzel szemben az az egyszerű

nyilatkozat, amelyben a szállító kötelezettséget vállal az említett összeg beszedésétől az elállásra nyitva álló határidő lejártáig való tartózkodásra, nem felel meg a fogyasztóvédelmi törvény követelményeinek.

21 A belga kormány e vonatkozásban arra is rámutat, hogy a jelenleg elfogadás alatt álló királyi rendelet szabályozza majd a távollevők közötti adásvétel esetén alkalmazott fizetési rendszert, amely nem jelent kockázatot a fogyasztó számára, és egyben a szállítót is védi. E rendszer keretében a fogyasztó egy független harmadik fél számlájára teljesíti az áruk vételárát, majd az elállásra nyitva álló határidő lejártát követően az összeget átutalják az áruk szállítója részére.

22 A belga kormány írásbeli észrevételeiben elismeri, hogy az alapügyben érintett rendelkezés korlátozóbb hatást gyakorol a más tagállamokban letelepedett személyekkel létrejött ügyletek esetén. Mindazonáltal az említett kormány szerint, még ha a szállító által vállalt kockázat jelentősebb is, ez a rendelkezés továbbra is összeegyeztethető a közösségi joggal.

23 Az említett rendelkezéseknek az EK 28. cikkel való összeegyeztethetőségét illetően a belga kormány azt állítja, hogy az alapügyben érintett rendelkezés nem valósít meg a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedést, mivel nem nehezíti meg az importált áruknak a belga piacra való belépését. Ellenkezőleg, más tagállamok piaci szereplőihez képest kevésbé előnyös helyzetet teremt a belga illetőségű piaci szereplők számára, ami nem ütközik az EK 28. cikk követelményeibe.

24 Amennyiben a Bíróság ennek ellenére úgy ítélné meg, hogy az alapügyben érintett rendelkezés mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, a belga kormány úgy véli, hogy e rendelkezés indoka a fogyasztók védelmében – különösen a 97/7 irányelv által biztosított elállási jog hatékony gyakorlásának biztosításában – keresendő. Az említett rendelkezés egyben arányos is az általa követett céllal. Annak a tilalomnak ugyanis, hogy a fogyasztótól az elállásra nyitva álló határidő lejárta előtt előleg vagy más összeg fizetését követeljék, egyben az is célja, hogy a fogyasztó számára garantálja elállási jogának hatékony gyakorlását, épp annak elkerülése érdekében, hogy a már teljesített összegek visszaszerzésével kapcsolatos nehézségek visszatartsák e jogának érvényesítésétől.

25 Az alapügyben érintett rendelkezésnek az EK 29. cikkel való összeegyeztethetőségét illetően a belga kormány azt állítja, hogy az említett rendelkezést a Belgiumban lakóhellyel rendelkező személyeket és a más tagállamokban letelepedett fogyasztókat érintő adásvételekre eltérés nélkül alkalmazzák, ezért az nem valósítja meg a kivitel sajátos korlátozását.

26 Ami az EK 28. cikkel való összeegyeztethetőséget illeti, az Európai Közösségek Bizottsága úgy véli, hogy az alapeljárásban érintett rendelkezés a nemzeti piacon tevékenykedő összes piaci szereplőt érinti, és jogi szempontból ugyanolyan hatással van a belföldi és az importált termékekre. Egyébiránt a nemzeti bíróság feladata a Közösségen belüli kereskedelem érintettségének ténybeli megítélése. Amennyiben a nemzeti rendelkezés mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, a Bizottság úgy véli, hogy az egyrészről a fogyasztók védelme alapján igazolható, másrészről pedig arányos a követett legitim céllal.

27 Az EK 29. cikkel való összeegyeztethetőséget illetően a Bizottság arra hivatkozik, hogy az alapügyben érintett rendelkezés nem valósít meg kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedést, mivel a jelen esetben nem olyan intézkedésről van szó, amelynek az a célja vagy hatása, hogy sajátosan korlátozza a kiviteli forgalmat.

28 Mindemellett a Bizottság a tárgyaláson felvetette a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések fogalommeghatározása felülvizsgálatának lehetőségét azon intézkedések megértése érdekében, amelyek hatása, hogy „korlátozzák a kiviteli forgalmat, és a tagállam belső kereskedelme és exportkereskedelme között eltérő bánásmódot hoznak létre". Az említett új fogalommeghatározás értelmében az alapügyben érintett rendelkezés azonos hatású intézkedést valósítana meg, amelyet a fogyasztók védelme igazolna, de az nem felelne meg az arányosság követelményeinek.

A Bíróság válasza

Előzetes észrevételek

29 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EK 28–EK 30. cikkel ellentétes-e az alapügyben érintetthez hasonló, távollevők közötti adásvételre vonatkozó olyan rendelkezés, amely megtiltja a szállító számára, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejárta előtt előleg vagy bármilyen más összeg fizetését követelje.

30 E körülmények között meg kell említeni, hogy a Bírósághoz benyújtott iratokból, valamint az előtte előadott észrevételekből kitűnik, hogy L. Gysbrechts és a Santurel elítélésére azért került sor, mert a nem belga illetőségű fogyasztóktól fizetési kártyájuk számának közlését az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően kérték. Az alapeljárásban érintett rendelkezésnek a belga hatóságok által adott értelmezése szerint ugyanis a távollevők közötti szerződés megkötése esetén a szállító még abban az esetben sem kérheti a fogyasztótól ez utóbbi hitelkártyája számának közlését, ha kötelezettséget vállal arra, hogy azt a szóban forgó határidő lejárta előtt nem használja a fizetett összeg beszedésére.

31 Annak érdekében, hogy biztosítsa a kérdést előterjesztő bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges lehet az előtte folyamatban lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ez utóbbi ezekre a kérdése megfogalmazásában, akár nem (lásd a C-17/06. sz. Céline-ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-7041. o.] 29. pontját), az alapügyben felmerülthöz hasonló tilalmat a belga hatóságok által adott – a jelen ítélet 30. pontjában is kifejtett – értelmezés figyelembevételével is meg kell vizsgálni.

32 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a fogyasztóvédelmi törvény 80. cikkének 3. §-ában kimondott tilalom a 97/7 irányelv hatálya alá tartozik.

33 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi szinten kimerítő harmonizálás tárgyát képező területen tett bármely nemzeti intézkedést a harmonizációs intézkedés rendelkezései, nem pedig az elsődleges jog alapján kell megítélni (lásd a C-322/01. sz. Deutscher Apothekerverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14887. o.] 64. pontját).

34 A jelen ügyben azonban megállapítható, hogy a 97/7 irányelv nem valósított meg kimerítő harmonizációt. E vonatkozásban az említett irányelv – ahogyan azt 14. cikkének (1) bekezdése kifejezetten kimondja – felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak, feltéve hogy e hatáskörüket a Szerződés tiszteletben tartásával gyakorolják (lásd a fent hivatkozott Deutscher Apothekerverband ügyben hozott ítélet 64. pontját).

35 A fentiekből következik, hogy a fentihez hasonló rendelkezés nem zárja ki az alapügyben érintett nemzeti intézkedésnek az EK 28–EK 30. cikkel való összeegyeztethetősége vizsgálatának szükségességét.

36 Rátérve a fogyasztóvédelmi törvény 80. cikke 3. §-ának az EK 28. cikkel való összeegyeztethetőségére, meg kell állapítani, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás nem az árubehozatalt, hanem éppen ellenkezőleg, a Belgiumból más tagállamok felé irányuló kivitelt érinti.

37 Tekintettel arra, hogy az alapeljárás tárgyával semmilyen kapcsolatban nem áll annak elemzése, hogy a fenti 80. cikk 3. §-a összeegyeztethető-e az EK 28. cikkel, a Bíróságnak e vonatkozásban nem kell válaszolnia az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre.

Az EK 29. cikk szerinti, kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fennállásáról

38 Az előterjesztő bíróság által feltett kérdésre történő válaszadáshoz meg kell állapítani, hogy az alapügyben érintett rendelkezés által kimondott tilalom kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül-e.

39 Meg kell vizsgálni az alapügyben érintetthez hasonló rendelkezésnek az EK 29. cikkel való összeegyeztethetőségét, és azzal egyidejűleg szintén figyelembe kell venni a nemzeti hatóságok által adott azon értelmezést, amely szerint a szállítók még abban az esetben sem jogosultak a fogyasztóktól azok fizetési kártyája számának közlését kérni, ha kötelezettséget vállalnak arra, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően azt nem használják.

40 E vonatkozásban kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősülnek azok a nemzeti intézkedések, amelyeknek az a célja vagy hatása, hogy sajátosan korlátozzák a kiviteli forgalmat, és ennek következtében a tagállam belső kereskedelme és exportkereskedelme között eltérő bánásmódot

hoznak létre oly módon, hogy a hazai termelésnek vagy az érintett állam belső piacának különleges előnyt biztosítanak a többi tagállam kereskedelmének vagy termelésének rovására (a 15/79. sz. Groenveld-ügyben 1979. november 8-án hozott ítélet [EBHT 1979., 3409. o.] 7. pontja).

41 Az alapügyben – ahogyan arra a belga kormány írásbeli észrevételeiben is rámutatott – úgy tűnik, hogy az előzetes fizetés megkövetelésére vonatkozó tilalom olyan hatékony eszköztől fosztja meg az érintett gazdasági szereplőket, amellyel védekezhetnének a nemfizetés kockázatával szemben. Ez még inkább igaz, ha a szóban forgó nemzeti rendelkezést oly módon értelmezik, hogy az még abban az esetben is megtiltja a szállítóknak, hogy a fogyasztóktól azok fizetési kártyája számának közlését kérjék, ha kötelezettséget vállalnak arra, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően azt nem használják a fizetett összeg beszedésére.

42 Ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, az említetthez hasonló tilalom következményei általában jelentősebbek a közvetlenül a fogyasztóknak teljesített – különösen az internet útján létrejött – határokon átnyúló eladások esetén, többek között azon akadályok miatt, amelyekbe a fizetést elmulasztó fogyasztókkal szembeni, másik tagállambeli igényérvényesítés ütközik, főleg ha viszonylag csekély ellenértékű eladásokról van szó.

43 Következésképpen tekintettel kell lenni arra, hogy még ha az alapügyben érintetthez hasonló tilalom az ország területén tevékenykedő valamennyi gazdasági szereplőre is vonatkozik, valójában fokozottabban érinti az exportáló tagállam piacáról történő termékkivitelt, mint az érintett tagállam nemzeti piacán történő termékértékesítést.

44 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy az alapügyben érintetthez hasonló, távollevők közötti adásvétel esetén a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített nemzeti tilalom, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejárta előtt előleget vagy más bármilyen más összeget követeljen, kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedést valósít meg. Ugyanez érvényes a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített tilalomra is, hogy a fogyasztóktól fizetési kártyájuk számának közlését kérje, ami még abban az esetben is tilos, ha kötelezettséget vállal arra, hogy az említett határidő lejártát megelőzően a fizetett összegek beszedése céljára nem használja.

Az azonos hatású intézkedés esetleges igazolásáról

45 Az EK 29. cikkel ellentétes nemzeti intézkedés igazolható az EK 30. cikkben szereplő indokok valamelyikével, valamint a közérdek feltétlenül érvényesítendő követelményeivel, feltéve hogy az érintett intézkedés arányos a követett legitim céllal.

46 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy az alapügyben az EK 30. cikkben említett indokok egyike sem bír jelentőséggel.

47 Hozzá kell azonban tenni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a fogyasztók védelme olyan közérdekű legitim célnak minősülhet, amely igazolja az áruk szabad mozgásának korlátozását (lásd a 120/78. sz. Rewe-Zentral-ügyben 1979. február 20-án hozott ítélet [EBHT 1979., 649. o.] 8. pontját és a C-441/04. sz. A-Punkt Schmuckhandel ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2093. o.] 27. pontját).

48 Az alapügyben nem vitatott, hogy a kérdéses rendelkezést a fogyasztó védelme, különösen a 97/7 irányelv 6. cikke által garantált elállási jog hatékony gyakorlása érdekében fogadták el.

49 A Belga Királyság ugyanis a tagállamoknak a 97/7 irányelv 14. cikkével elismert – az irányelv által szabályozott területen – szigorúbb intézkedések elfogadására való lehetősége alapján a fogyasztók fokozottabb védelme mellett döntött oly módon, hogy az elállási jog gyakorlása esetére nem csupán a büntetések alkalmazását tiltotta meg a szállítóknak, hanem azt is, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően előleget vagy bármely más összeget követeljenek. Az alapügyben érintett rendelkezés célja a fenti módon nagyobb szabadságot biztosítani a fogyasztó számára szerződéses kapcsolatainak megszüntetése terén, anélkül hogy foglalkoznia kellene az általa előlegezett összegek visszatérítésével.

50 Ezt követően azt kell megállapítani, hogy az említett rendelkezés, valamint a nemzeti hatóságok által adott értelmezése arányos-e a követett céllal.

51 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ahhoz, hogy valamely nemzeti szabályozás az arányosság elvével összhangban álljon, nemcsak azt kell vizsgálni, hogy a felhasznált eszközök alkalmasak-e a követett célok megvalósítására, hanem azt is, hogy azok nem haladják-e meg azt a mértéket, amely e cél eléréséhez szükséges (lásd a C-158/04. és C-159/04. sz., Alfa Vita Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos egyesített ügyekben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8135. o.] 22. pontját).

52 Annak tilalma, hogy az elállásra nyitva álló határidő lejárta előtt előleget vagy bármely más összeget követeljenek, valamint annak tilalma, hogy a vásárlóktól fizetési kártyájuk

számának feltüntetését kérjék, a távollevők közötti adásvételek keretében a fogyasztók fokozottabb védelmét szolgálja, különösen elállási joguk gyakorlása tekintetében.

53 Meg kell azonban vizsgálni, hogy az alapügyben érintett nemzeti intézkedés nem haladja-e meg azt a mértéket, amely az ajánlott cél eléréséhez szükséges, nevezetesen, hogy előirányozhatók-e a fogyasztók védelme szempontjából hasonlóan hatékony, de a Közösségen belüli kereskedelemre vonatkozóan kevésbé korlátozó hatású intézkedések.

54 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a távollevők közötti adásvételi szerződések egyik sajátossága az egyes felek szerződéses kötelezettségeinek teljesítése közötti gyakran előforduló időbeli eltolódás. Ily módon előfordulhat, hogy a fogyasztó az áru hozzá való megérkezése előtt kénytelen azt kifizetni, vagy fordított esetben a szállítónak kell az árut a vételár kézhezvételét megelőzően leszállítania. Márpedig ez az időbeli eltolódás a szerződés felei számára a teljesítés elmaradásának sajátos kockázatát eredményezi.

55 A tagállamok feladata a közösségi jog tiszteletben tartásával meghatározni egyrészről, hogy milyen módon oszoljon meg a szállító és a fogyasztó között a teljesítés elmaradásával kapcsolatos fenti kockázat, másrészről pedig hogy milyen eszközök álljanak e felek rendelkezésére a vele szembeni védekezés céljából.

56 Még ha a fizetés követelésének az elállásra nyitva álló határidő lejárta előtti tilalma növeli is a szállító bizonytalanságát a leszállított áru árának kiegyenlítése tekintetében, ez a tilalom szükségesnek tűnik az alapügyben érintett rendelkezés által célul tűzött védelmi szint biztosításához. A szállítónak előleget fizető fogyasztónak ugyanis kevésbé van lehetősége elállási jogának gyakorlására, és ez érvényes akkor is, ha a leszállított áruk nem feleltek meg teljes mértékben az elvárásainak.

57 Ami közelebbről a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített tilalmat illeti, hogy a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését követelje, meg kell jegyezni, hogy e tilalom elválaszthatatlan a fogyasztóvédelmi törvény 80. cikkének 3. §-ában kimondott tilalomtól.

58 Egyrészről ugyanis a fenti tilalom az alapügyben érintett rendelkezésben kimondott tilalomnak az illetékes belga hatóságok általi végrehajtása eredménye, másrészről pedig ugyanaz a célja, az elállási jog hatékony gyakorlása.

59 Az alapügyben érintett rendelkezésben kimondott tilalomhoz hasonlóan a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített tilalom, hogy a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését követelje, szintén megfelelően garantálja az általa követett cél megvalósulását, ahogyan az a jelen ítélet 52. pontjából is következik.

60 Mindazonáltal – ahogyan az a főtanácsnok indítványának 85. pontjából is következik – a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített tilalom, hogy a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését követelje, csak arra szolgál, hogy kiküszöbölje annak kockázatát, hogy a szállító a vételárat az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően szedje be.

61 Viszont ha erre sor kerül, a szállító magatartása már önmagában is beleütközik az alapügyben érintett rendelkezésben kimondott tilalomba, amelyet – a jelen ítélet 54–57. pontjából következően – szükséges és arányos intézkedésnek kell tekinteni az általa követett cél eléréséhez.

62 Meg kell tehát állapítani, hogy a szállítóval szemben arra vonatkozóan érvényesített tilalom, hogy a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését követelje, meghaladja a követett cél eléréséhez szükséges mértéket.

63 A fentiek alapján azt a választ kell adni az előterjesztő bíróság által feltett kérdésre, hogy az EK 29. cikkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a szállítónak, hogy távollevők közötti, határokon átnyúló adásvétel keretében – az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően – a fogyasztótól előleg vagy bármely más összeg fizetését követelje, viszont ellentétes vele, ha a fenti szabályozás alkalmazása folytán tilos az említett határidő lejártát megelőzően a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését kérni.

A költségekről

64 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EK 29. cikkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a szállítónak, hogy távollevők közötti, határokon átnyúló adásvétel keretében – az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően – a fogyasztótól előleg vagy bármely más összeg fizetését követelje, viszont ellentétes vele, ha a fenti szabályozás alkalmazása folytán tilos az említett határidő lejártát megelőzően a fogyasztótól fizetési kártyája számának közlését kérni.

Aláírások